

Angleške armade prodirajo proti Cambraiu

ČEHOSLOVAKI PRIZNANI OD ZDRUŽENIH DRŽAV.

DRŽAVNI TAJNIK LANSING JE PODAL TOZADEVNO IZJAVO.

Narodni svet priznan za de facto vlado.

Washington, D. C. — Združene države so priznale češko in slovaško ljudstvo kot sobojen narod v vojni proti Nemčiji in Avstro-Ogrski in njih narodni svet kot de facto vlado s pravico, da vodi politične in vojaške posle svoje vlade.

Profesor T. G. Masaryk, predsednik češkoslovaškega narodnega sveta in vrhovni poveljnik češkoslovaške armade, ki se bojuje v Rusiji, Franciji in Italiji, je konferiral z državnim tajnikom Lansingom v torek in je bil formalno obveščen o akciji predsednika Wilsona.

Državni tajnik Lansing je ob tej priliki izjavil:

“Češko-slovaško ljudstvo je prišlo za orožje proti nemškemu in avstrijskemu cesarstvu, postavilo je organizirane armade na bojišče, ki vodijo vojno proti temu cesarstvu pod poveljstvom oficirjev svoje narodnosti in v soglasju postav in navad civiliziranih narodov; in

“Češko-slovaški so v zasledovanju svojih neodvisnih ciljev v sedanjih vojni poverili najvišjo politično oblast češko-slovaškemu narodnemu svetu.

Vlada Združenih držav prizna, da obstoji vojno stanje med organiziranimi Čeho-Slovaki in nemškim in avstroogrskim cesarstvom.

Prizna češko-slovaški narodni svet kot de facto bojno vlado, ki ima pravo moč, da vodi vojaške in politične zadeve Čeho-Slovakov.

Vlada Združenih držav nadalje izjavlja, da je pripravljena uvesti formalne stike z de facto vlado, ki je bila priznana, z namenom, da se nadaljuje vojna proti skupnemu sovražniku, cesarstvu Nemčije in Avstro-Ogrske.”

Velika Britanija, Francija in Italija so že priznale Čeho-Slovake. Glavni stan češko-slovaškega naroda se zdaj nahaja v Parizu.

Čeho-Slovaki so sedaj priznani oficijelno od Združenih držav in zaveznikov kot narod in samoposebi se razume, da bodo zastopani na mirovni konferenci, ko potihne vojna.

VOJAK OBDOJEN RADI UMO-RA NA TRIDESET LET JEČE.

Camp Kearney, San Diego, Cal. — Horace St. John Clarke, ki ga je vojno sodišče obsodilo v do smrti ječo, ker je umoril šoferja Francis M. McCrartyja, je bil pomilostjen na trideset let ječe.

Clarke je stal z William D. Grisomom dne 27. maja 1918 pred vojnim sodiščem. Oba sta služila pri 157. pešpolku in obtožena sta bila umora, dezertacije in tatvine. A. retirali so ju dne 10. aprila t. l. blizu Fountaina, Colo.

SLUGE SE BODO MORALI PO-PRIJETI KORISTNEGA DELA.

Chicago, Ill. — Gospoda se bo morala navaditi, da živi brez slug, konjskih hlapcev, šoferjev itd., če so ti nepotrebni ljudje že dossegli pet in štirideseto leto ali ne.

Joseph Badenoch, član občinskega delavskega odbora, je naznanil, da bodo ti ljudje prvi pozvani od nevažnega dela in premešani v vojno industrijo.

ŽRTVE NEMŠKE POTAP-LJAČE IZKRCANE.

KORZARJI JIM NISO DOVOLIL VZETI ŽIVEŽA V ČOLNE.

V malih čolnih so bili teden dni na morju.

Kanadska luka. — Ribiška ladja je sem pripeljala sto devet in petdeset mož, tvoreč moštvo norveškega parnika in petih lunenburških, novofundlandskih in francoskih ribiških škun, ki so postale žrtve nemške potapljače. Mornarji in ribiški so bili v eden in tridesetih majhnih čolnih en teden na morju. Rešeni so bili pri Grand Banksu.

Mornarji in ribiški so izpovedali, da jim je poveljnik potapljače ukazal zapustiti ladje nemudoma in ko so bili v čolnih, jim ni bilo dovoljeno, da se vrnejo nanje po živila in obleko.

New Bedford, Mass. — Ko so privedli v pristan svetilniško ladjo, ki je bila zasidrana pred nantucketskimi klečmi, da jo popravi, so kapitan Studley in mornarji izpovedali, kako so opazovali potapljačo, v nedeljo zjutraj, o kateri sodijo, da je bila nemška. Rekli so, da se je potapljača približala svetilniški ladji. Mislili so, da bo ladja potopljena, in pripravili so se, da jo zapu-
ste.

S potapljače niso pozvali svetilniške ladje, ampak potapljača je odpeljala tri milje proč proti severovzhodu, kjer je ležala na morskem površju tri ure in se potem pogreznila.

Gloucester, Mass. — Po izpovedi kapitana Manuel Quadros, ki je zapovedoval ribiški škuni “Rush,” potopljeni pred enim tednom po nemški potapljači, je nemška potapljača, ki križari ob novoškotski obali, pobarvana, da izgleda kot morski valovi. Kapitan Quadros, ki se je izkrcal z devetnajstimi ribiški, pravi, da je nemška potapljača pobarvana temnosivno in nekaj čevljev nad vodo so potegnene črte, ki dajejo potapljači lice morskih valov. Potapljača je dolga okoli 200 čevljev.

Washington, D. C. — Mornariški department naznanja, da sta bila rešena dva mornariška topničarja z ameriškega parnika “Joseph Cudahy,” ki sta bila na morju šest dni v odprtem čolnu. Rešili so ju 65 milj proč od špan-ske obali. Parnik je bil torpediran dne 17. avgusta, ko se je nahajal 700 milj proč od britskega obrežja. Rešena mornarja sta William J. Herman in Henry Beckmann, doma v San Franciscu.

OBLJETNICA PRVIH AMERIŠKIH IZGUB NA BOJIŠČU.

Washington, D. C. — Vojni department je v torek omenil, da je tega dne preteklo eno leto, ko so Američani imeli prve izgube v Franciji. Nemški avijatikci so vrgli bombo na bolnišnico v Danne Camiersu na angleški fronti dne 9. septembra 1917 in štirje Američani, ki so bili pridržani sanitetaki enoti, so bili mrtvi in devet je bilo ranjenih.

KANADSKI ŽELEZNIČARJI SO DOBILI POVIŠANO MEZDO.

Montreal, Can. — Po obelodanjenem sporazumu dobi 30.000 železničarjev, ki delajo v železnih delavnicah, povišanje mezde, ki znaša na leto \$15.000.000. Meza je povišana na isti način, kot jo je povišal ameriški vrhovni železniški upravitelj McAdoo.

KONGRES IMA SEDAJ BESEDO O NOVEM DAVKU

NAJVIŠJE SO OBDAVČENI VOJNI PROFIT, NADPROFIT IN DOHODNINA.

Zvezni, državni in občinski uradniki so podvrženi obdavčenju.

Washington, D. C. — Če bo davčna predloga sprejeta, kot jo je predložil in priporočil zborniški davčni odsek kongresni zborniški, tedaj bo treba dobiti druge vi-re za kritje dveh tretjin ali \$16.000.000.000 vojnih stroškov. Vsi vojni troški za letošnje fiskalno leto so proračunjeni na \$24.000.000.000 in davki krijejo od teh stroškov osem milijard dolarjev. Da se krijeta ostali dve tretjini vojnih stroškov, bo treba razpisati posojilo svobode.

Dohodninski davek plačajo samske osebe, ki imajo tisoč dolarjev letnih dohodkov. Te osebe plačajo najnižji dohodninski davek, potem pa davek naraščajo stopnjevale in končno doseže bogatine in multimilijonarje, ki plačajo najvišji dohodninski davek.

Na pr. predsednik Wilson bo vrnil vladi \$24.595 od svoje letne plače \$75.000, ki jo prejema kot predsednika. John D. Rockefeller bo plačal 77 odstotkov dohodninskega davka od svojega dohodka. Če ima na pr. deset milijonov na leto dohodkov, bo plačal \$7.700.000 davka.

Zvezni, državni in občinski uradniki, ki so bili po prejšnjem davčnem zakonu oproščeni dohodninskega davka, bodo morali po novi davčni postavi plačati dohodninski davek. Izjeme ni torej nobene.

Zborniški davčni odsek je pre-računal, da bo dohodninski davek prinesel državi blagajni \$1.482.000.000, po starem zakonu je pa dobila blagajna le \$930.000.000.

Davčna predloga obdavčuje tudi vojne profite. Sprejeti sta dve metodi, da je lažje doseči vojne profite ali nadprofit. Prva metoda je povišanje davek na nadprofit, ki se bo iztirjal po stopnjevale naraščajoči lestvici. Drugi davek je 80-odstotni davek na vojni profit.

Zakladniški department bo obdavčil korporacije po tisti metodi, ki prinese več davka v državno blagajno. Poleg morajo plačati 18-odstoten normalen davek, od katerega se odbije šest odstotkov za razdeljen dobiček. Davek na nadprofit in vojni profit prinese \$3.200.000.000 v državno blagajno. Če k tej vsoti prištejemo še \$894.000.000 normalnega korporacijskega davka, dobimo vsoto \$4.000.000.000.

Davek od pišac je preračunjen na \$1.137.000.000. Lani je ta davek vrgel le \$300.000.000.

Davčni odsek sodi, da bo davek na nadprofit, vojni profit, korporacije, pišace in dohodnino prinesel v državno blagajno \$6.713.000.000.

Davčni odsek je priporočil soglasno zborniški, da sprejme predlogo.

Zakladniški tajnik McAdoo bi rad videl, da je predloga sprejeta do 28. septembra, preden prične kampanja za četrto posojilo svobode. Prav lahko se pa zgo-di, da bo sprejeta šele do 1. novembra, ker bo senatni finančni odsek najbrž uvedel zasliševanje, ki bo vzelo mnogo časa. Izravnavanje raznih predlogov na sejah kongresnih konferenčnikov o-tudi zahtevalo čas in zato mnogi računajo, da postane davčna predloga zakon šele okoli prvega novembra.

KAJZER SE NI OBRNIL NA PRAVO ADRESO.

ZADNJI MIROVNI APEL JE NASLOVIL NA PROSTOZI-DARSTVO.

Ameriški prostozidarji so z ame-riško vlado.

Washington, D. C. — Pred nekaj dnevi so prinesli večji dnevni vest, da se je v juliju vršil v Berlinu kongres velikih lož prostozidarjev iz Nemčije, Avstro-Ogrske, Turčije, Bolgarije in Finske. Posvetovanje je bilo tajno. Ali zanimanje, ki so ga pokazali knajzer in principi za delegate, povzroča sum, da je bil kongres soznan, da prostozidarji central-nih sil podvzamejo akcijo z namenom, da pridejo v dotiko z ententnimi prostozidarji radi mi-rovne propagande.

Na kongres nemških prostozidarjev so opozorili George Fleminga, velikega mojstra v veli-keem svetu, v južni jurisdikciji prostozidarjev škotskega obreda, da pove svoje mnenje o njem.

Mr. Fleming se je izrazil na-pram poročevalcu “The Christian Science Monitorja” sledeče:

“Pravi prostozidarji v Zdru-ženih državah ne žele pomagati, da se sklene katerikoli mir, če ni potrjen od vlade Združenih držav in ni v soglasju z načeli predsedni-ka Wilsona, ki jih je povedal, ko je razpravljal o predmetu. Pro-stozidarji ne bodo nikoli pristali, da postanejo propagandisti kate-ričoli ideje, ki je nasprotna temeljnim načelom, na katerih je zgrajena naša vlada, kajti ta na-čela so indolentna z onimi pro-stozidarstva.”

Preden so kajzer in nemški mi-litaristi pričeli na široko širiti strah in grozo, preden je bila Ca-vallova umorjena in izvršen bru-talen in strahopeten napad na “Lusitanijo,” je neki ameriški prostozidarji mojster pisal veli-kim mojstrom v Nemčiji. Pismo je bilo pisano v bratskem tonu in veliki mojster je priporočal, da se izvrši aranžma, po katerem rav-najo s francoskimi in britskimi prostozidarstvi ujetniki kot pro-stozidarji, naobratno bodo rav-notako ravnali z nemškimi prosto-zidarstvi ujetniki. Pismo ni pri-poročalo kakšnih posebnih uslug, ampak le bratsko ravnanje. Nemiški prostozidarji mojster je pa odgovoril: “Ne, sovražniki so, prostozidarstvo in Nemčija ne po-menita nič v vojni.”

Pravo prostozidarstvo je vedno zagovarjalo in hranilo demokra-cijo. In če kajzer misli, da bo la-hko po nemških prostozidarjih vplival na prostozidarje v Zdru-ženih državah in ententnih deže-lah, da mu pomagajo ohraniti pre-stol, se je hudo zmotil. Ameriški prostozidarji stoje za ameriško vlado in se strinjajo z mirovnimi cilji predsednika Wilsona.

VOJNI TROŠKI V AVGUSTU.

Washington, D. C. — Vojni troški v avgustu prekosijo do se-daj izdatke v drugih posameznih mesecih in znašajo \$1.714.000.000 po dosedanjih poročilih in mogo-če se po kasnejših poročilih še po-višajo za \$50.000.000.

Navadni vojni troški znašajo \$1.468.000.000, ali za \$200.000.000 več kot v minolem mesecu. Všetki niso troški zadnje sobote, ki jih žele uvrstiti. Posojila za-veznikom znašajo \$244.000.000 sobotna posojila niso všteta.

VREME.

Danes lepo vreme in nekoliko gorkerše v Illinoisu; lahki vetrovi. Solnčni vzhod ob 6:18 a. m.; solnčni zahod ob 7:19 p. m.

Naročajte in širite svoj list “Prosveta.”

17,000 NEMCEV UJETIH V DVEH DNEH.

Francoske čete so prekorale Veslo na več krajih.

London, 4. sept. — Angleške čete so še šest milj od nemškega oporišča Douai in osem milj od drugega večjega mesta Cambrai. Včeraj so angleške čete dosegle jezo-ve na kanalu Senee in okupirale so Lecluse, Recourt, Reumancourt, Barelle, Inchy-en-Artois, Meuvres, Ruyaulcourt in Bus; vse te pozice-je se nahajajo na zapadnem bregu kanala Du Nord. Pri Inchy-en-Artoisu so Angleži prekorali kanal in pometli z gnezdi nemških stroj-nih pušk na drugem bregu.

Okrog 17.000 Nemcev je bilo vjetih v zadnjih dveh dneh na an-gleški fronti.

V okolišju Armentieres in Mor-chiesa je opaziti požare in eksplozije, ki pomenijo, da se sovražnik pripravlja na izpraznitev tega o-zemlja.

Severno od Peronna so angleške čete prekorale kanal Du Nord pri Haut Allainesu.

Vojni stan je danes javil o bes-nih lokalnih bojov na raznih kra-jih bojne fronte. Severno od Pe-ronna so Angleži okupirali gozd Vaux in severno od tega kraja so zasedli Recourt—St. Quentin ob ka-nalu Du Nord. Na flandrijski fron-ti so britske čete osvojile Nalilly—sur—la—Lys, Nieppe in La Ro-marin in zdaj se bližajo Neuve Cha-pellu in Laventinu. Od 8. avgusta je imel sovražnik 97 divizij v bo-ju, to je več kakor milijon mož.

Francoski v ofenzivi ob Vesli.

Pariz, 4. sept. — Francoski vojni stan poroča danes, da so čete generala Mangina prodrele sivoč v zapadno stran mesta Coucy—le—Chateau kljub arditemu odporu Nemcev, ki ljuto branijo to postojanko. Dalje so francoske čete o-svojile nove postojanke vzhodno od kanala Du Nord in na več kra-jih med rekama Aisne in Allette.

(Coucy—le—Chateau je ena glavnih nemških obrambnih pozicij na južnem krilu Hindenburgove črte; obenem je ključ do mesta Laon in hribov ob reki Aisne blizu Conda. Nahaja se enajst milj juž-nozapadno od Laona.)

Dalje javlja vojni stan, da so francoske čete pričele ofenzivo vzhodno od reke Aisne in prekorale so reko Veslo na več krajih.

(Na fronti ob reki Vesli so ame-riške čete in najbrž sodelujejo pri teh novih napadih.)

Severno od Allette so Francozi okupirali Chevilly, Leully in pro-drli so v Bucy—le—Long. 1500 Nemcev je bilo vjetih pri teh več-rajšnjih operacijah.

Prva nemška obrambna črta je padla.

London, 4. sept. — Nemška o-brambna črta, ki se je raztezala od Broecourta do Queanta (Nemel so jo krstili “Wotanovo črto”); Wo-tan je bil v nemški mitologiji bog vojne) in katero so Nemci smatra-li za nepremagljivo, je docela zdrobljena. Kje je druga obramb-na črta, ne ve nihče, domneva se pa, da se sovražnik ne bo ustavi tostran Cambraia. Angleške čete prodirajo s čudovito naglico in tu-kajšnji vojaški kritiki pričakuje-jo, da Cambrai pade v dveh dneh. Neuradno javljajo z bojišča, da so Britje že dosegli reko Agache juž-nozapadno od Marquoina. Ta kraj je pa oddaljen komaj še pet milj od Cambraia.

Po vesteh s fronte niso Nemei večeraj odgovorili s protinapadi, ko so jih Angleži vrgli z Wotanovo čr-te. Prodiranje angleških angleških čet se vrši tako naglo, da Nemei nimajo časa organizirati protina-padov. Komaj se ustavijo, planejo Haigove čete nanje in sovražnik mora nadaljevati svojo pot ali pa poginiti pod silno točo jekla. Včeraj so se Nemei umaknili tako hi-tro, da jih je tretja angleška ar-mada za nekaj časa izgubila iz-pred očli. Britje so napredovali šest milj v enem samem dnevu. Proti večeru so Angleži ugledali zvonike v Cambraiu, ki so se bližali v zadnjih žarkih zahajajočega solnca.

Lens je prazen.

London, 4. sept. — S padcem Wotanove črte je padel tudi Lens, središče premogovega polja v severni Franciji. Mesto, ki je pred vojno štelo 28.000 prebivalcev, je danes kup razvalin. Nemei so pred odhodom iz mesta izpustili strupen plin, vsled česar ga angleške čete še niso okupirale, temveč čakajo, da izpuhti plin. Lens je potenta-kem prazen “svet brez posestni-ka”.

Štrajšna bitka ob Aisni.

Z ameriško armado ob Aisni, 4. sept. — Na vsi zapadni fronti ni menda tako ljutih bojov kakor na črti severno od Juvignyja, kjer prodirajo francoske in ameriške čete proti Laonu. In ravno na tej fronti so Nemei zadnje dni dofi-veli največje izgube v sedanjih ofen-zivih. Nemško poveljstvo se je menda zarotilo, da ustavi zavezni-ke severno od Aisne za vsako ce-no, maršal Foch pa ravno tako ne odneha od svojega odloka, da mora čimprej doseči južno krilo Hin-denburgove črte; to je vzrok, da tukaj niso več boji, temveč pravo mesarsko klanje. Sovražnik meče nove čete neprenehoma na bojišče, toda do danes še ni ustavil junaš-kih Francozov in Američanov, pač pa beleži dan za dnevom gorostas-ne izgube.

Zavezniška artilerija strajšna ko-si sovražne vrste in pehota je po-mendrala oziroma vrgla nazaj di-
(Dalje na 3. str. 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izjaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročniki: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2857 So. Lawdala Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2857 So. Lawdala Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawdala 4635.

Datum v oglepaju n. pr. (Julij 30-18) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poročilo je pravilno, da se vam ne ustavi list.

ČETIRTO POSOJILLO SVOBODE.

Kampanja za četrto posojilo svobode prične 28. septembra in konča 19. oktobra. Vsota še ni določena, toda slišijo se glasovi, da bo četrto posojilo razpisano za višjo vsoto, kot so bila prejšnja posojila. To pomeni, da mora ameriško ljudstvo podpisati višjo vsoto in v krajšem času. Voja za demokracijo tako zahteva in tako nastane potreba, da ameriško ljudstvo odgovori s točno in hitro akcijo.

Poročila z vojne fronte so ugodna za Združene države in zaveznike. In če hočemo, da poročila ostanejo tako ugodna vseskozi, dokler ne konča vojna, tedaj moramo storiti tudi tisti svojo dolžnost, ki smo ostali doma in nismo šli na fronto.

Vlada potrebuje denar za nabavo vojnih potrebščin, prevažanje armade v Francijo, vzdrževanje armade na francoskem in doma, gradnjo ladij in še sto drugih važnih reči, ki so potrebne, da v najkrajšem času izvojujejo zmago Združene države in zavezniki. Da vlada dobi potreben denar, se obrne do ljudstva, da ji ga posodi, in ljudstvo zopet veže dolžnost, da podpira vlado ker izvaja njegove želje in zahteve v svetovni vojni.

Vojaški so potrebni na fronti, da izvojujejo zmago. V Francijo jih je odšlo skoraj poldrugi milijon in drugi tisoči pojdejo kmalu čez ocean, da postanejo tla kajzerju, avstrijskemu Korlu in pruskim militaristom prevroča pod nogami v njih lastni deželi. Zadaj za fronto, to je doma, je pa potrebno ljudstvo, da dela v industriji in posodi potrebni denar vladi, da pride zmaga kmalu in zanesljivo.

Posebno Slovenci in druge Jugoslovane — Hrvatje in Srbe, prihajajoče iz Avstro-Ogrske in naseljene v Združenih državah, veže dolžnost, da podpirajo Združene države v tej pravični vojni za demokracijo vsega sveta. Predsednik Wilson je rekel, da se ne sme nobenemu narodu vsiliti vlade, katere ne mara. Državni tajnik Lansing je zagotovil, da bodo Slovani, ki trpe v Avstro-Ogrski vsled nemškega vladnega režima, osvobodeni nemškega gospodstva.

Jugoslovani — Slovenci, Hrvatje in Srbi v Avstro-Ogrski so v revoluciji proti zločinski vladi na Dunaju in zahtevajo samostojno jugoslovansko državo. Sedanja vojna je prava revolucija za Slovence in druge jugoslovanske narode, ki jih tlačijo k tlom železna peta Habsburžanov.

Jugoslovani, živeči v Združenih državah, ne moremo mimo teh faktov, kakor da se nas ne tičejo, ker nas ravno ti fakti opominjajo, da moramo storiti vse, kar je v naših močeh, da bo čim prej poražena avtokracija centralnih sil. Da Slovenci in drugi Jugoslovani store svoje delo točno, ko prične kampanja za četrto posojilo svobode, se morajo pripraviti že sedaj in ne smejo odlašati z njim tudi za en trenotek. Kampanja za četrto posojilo svobode je tako rekoč predur in priprave zanjo morajo biti izvršene že pred 28. septembrom.

Predsedniki in tajniki političnih, kulturnih in podpornih društev in podružnic "Slovenskega republičanskega združenja" naj na prihodnjih sejah opozore članstvo, da je kampanja za četrto posojilo svobode pred nami in da naj vsaki član podpiše toliko četrtega posojila svobode, v kolikor mu dopuščajo sredstva. Razložijo naj jim, da med nami ne sme biti mlačnežev, posebno ne med onimi, ki sedaj prejemajo boljše mezdo, medtem ko drugi tvegajo svoje življenje na bojišču za zmago demokracije.

Ziviljenje je najdražji zaklad na svetu, s katerim se ne more primerjati sto dolarjev, ki jih človek posodi vladi proti dobrim obrestim. In če vidimo, da naša mladina odhaja z navdušenjem v boj proti avtokraciji, potem nas mora zaliti rdečica sramu, ki smo ostali doma, ker smo prestari, ali smo pa bili nesposobni za armado iz drugih vzrokov če držimo križem roke in ne storimo nič za zmago demokracije.

Z vsakim dolarjem, ki ga naložimo v četrtem posojilu svobode, skrbimo tudi za varnost fantov in mož, ki so odšli prek oceana.

Vlada Združenih držav skrbi, da so vojaki dobro hranjeni in oblečeni in da živijo v dobrih zdravstvenih razmerah. Poleg tega prejema prostak trideset dolarjev mesečno. Ti stroški se pomnože za vojaške v Franciji.

Vlada Združenih držav potroši za vojaka v Franciji \$2,040 na leto. V Franciji je nad 1,300,000 ameriških vojakov. In če vsak vojak stane \$2,040, tedaj gre za tako armado \$2,652,000,000 na leto.

Iz tega lahko sleherni sklepa, da je potrebno, da vsi podpiramo vlado, kadar razpiše posojilo svobode ali izda poziv za nakup vojno hranilnih znamk. In če se bo ljudstvo vselej odzvalo točno takim pozivom ameriške vlade, zapoje kmalu mrtvaški zvon avtokraciji v centralnih evropskih državah.

Prodajanje liberti-bondov 4. vojnega posojila se prične 28. septembra.

Za demokracijo in svobodo stare domovine! Vsak zaveden ameriški Slovenec mora biti član Slovenskega republičanskega združenja.

Obiščite "čikaško fronto" na obali Michiganskega jezera — veliko vojno razstavo v Grantovem parku. Velika zbirka vojnih trofej z zapadnega bojišča. Dnevne bitke popoldne in večer. Vstopnina 50 centov.

DOPISI.

ZAPADNA PENNA. ZA S. R. Z.

Lawrence, Pa. — Dan 25. avgusta ne bo šel tako hitro iz spomina Slovincem, ki so se udeležili VI. rednega konferenčnega zborovanja okrajne organizacije Slovenskega republičanskega združenja za zapadno Pennsylvanijo. Konferenca se je vršila na Broughtonu in je uspela bolje, kot je mogel kdo pričakovati. Dan je bil lep, vreme vseskozi ugodno, kar je gotovo precej vplivalo k obilni udeležbi. V splošnem pa je na to zborovanje prignala naše ljudstvo čut za demokracijo, želja storiti vse, da se pripomore k uresničitvi ciljev SRZ. Konferenca so se udeležili vsi tisti od katerih smo pričakovali udeležbe. Rojaki na Broughtonu so pa tudi naredili vse, da napravijo bivanje svojim gostom v njihovih naselbinah kar najbolj mogoče udobno in kar se v današnjih razmerah sploh da storiti. Domači rojaki so imeli dela čez glavo, tako da o kaki zabavi zanje ni bilo ni misliti, toda ne smete misliti, da so ga opravljali z mržnjo, pač pa ravno narobe, vsem si lahko bral veselje in navdušenje iz obrazov, ker so videli, kako prodirajo naše ideje med tukajšnje Slovence.

Ta dan je naselbina obhajala tudi slavnostno dviganje ameriške zastave. Udeležencem je bilo izredno veliko; celo iz par westmorelandskih naselbin je prišlo nekaj udeležencev, ki jih je naše zborovanje presenetilo, kajti toliko navdušenja in tako velike udeležbe niso pričakovali.

Videli so zasedene sedeže od zastopnikov društev okrajne organizacije SRZ za alleghenyski in washingtonski okraj (county).

Zborovanje je bilo mirno in občinstvo ter zastopniki so pazno sledili razpravam.

Že zadnjič smo poročali, da je naša organizacija izvolila dva delegata za konvencijo SRZ. Na tej seji smo jih izvolili še čast, da jih imamo sedaj osem. Poteg tega pošlje naselbina Buona Vista svojega delegata, katerega bo financirala njihova organizacija.

Na tem zborovanju se je naselbina Buona Vista pridružila naši okrajni organizaciji in poslala na sejo svoje zastopnike. Njihov delegat za konvencijo je Nick Triller. Mi smo izvolili sledeče: Anton Zornik, T. Petrovich, Louis Kveder, Vincenc Vidmar, John Kvarich, Jakob Ambrožič, W. Peternej in Frank Volk. Delegat je Zornik, Kveder in Peternej so izven delegacije SNPJ. Naš namen je bil, naj bodo na konvenciji SRZ percentuelno zastopani vsi sloji. Seveda bomo imeli velike stroške, toda borba za demokracijo nam mora biti več kakor denar.

Prispevki za julij in avgust okrajni organizaciji so znašali \$352. Ako pomislimo na stroške, ki jih imajo rojaki agitatorji te okrajne organizacije SRZ, je ta svota za nas velik moralen uspeh, ker nam dokazuje, da so ljudje pripravljeni tudi gnetno podpirati naše gibanje. Mi ne živimo tako kompažno skupaj, kakor na primer rojaki v Clevelandu, ki jih stane le kakih pet centov vožnjih stroškov, pa lahko pridejo drug do drugega. Mi nimamo teh ugodnosti. Naselbine so oddaljene

druga od druge po več milij in poleg tega imamo z nekaterimi zelo neugodne ali pa sploh nobenih železniških zvez. Morda bi kdo vprašal, zakaj ne deluje vsaka naselbina, ki je sedaj zastopana v naši okrajni organizaciji, sama zase. Na to se lahko dobi odgovor. Organizacija, ena ali druga dobi vpliv v javnosti le tedaj, če more ti javnosti tudi pokazati, da ima za seboj maso. Vsaka naša konferenca je ob enem manifestacija za program SRZ in za princip ameriške vlade, katere sta izrekla Wilson in državni tajnik Lansing kot podlago bodočemu miru. Take manifestacije so izvedljive le tedaj, kadar nastopi velika organizacija z dovoljnim sredstvi in dovolj veliko udeležbo, da se priredba tudi lahko imenuje manifestacija. Ravno ta podlaga naše organizacije je pomagala do takih velikih uspehov za S. R. Z. v zapadni Pennsylvaniji.

Ravno te manifestacije so nam pripomogle, da smo seznanili ameriško javnost, kdo smo in kaj želimo. Videli so naše prireditve, naše seje in manifestacije, pa smo obrnili njihovo pozornost na se. S tem vršimo našo propagando mnogo, učinkoviteje, kakor pa če bi delovala vsaka naselbina tega okrožja le v krogu svoje lokalne organizacije.

Prav razveselilo me je, ko sem čital zadnjič v Prosveti, na kako trdno podlago građe okrajno organizacijo Slov. rep. združenja slovenske naselbine v Kansasu. Podlaga njihovi organizaciji je identična naši, le, da oni kar naravnost nabirajo stalne prispevalce, iz katerih sestojijo ožje lokalne organizacije, ki so reprezentirane v okrajni organizaciji po svojih delegatih. Dopisnik dotičnega poročila omenja, da tega pri naši organizaciji ni, ker pri nas so zastopana društva po svojih delegatih. Rojako v kansaskih naselbinah se zdi njihov način organiziranja praktičnejši in uspešnejši, kakor pa naš. Za njihove razmere je morda to tudi res, kajti v vsakem kraju so drugačne razmere in po tistih je treba tudi uravnati organizacijsko delo in agitacijo. Jaz in mnogo drugih rojakov tega kraja smo stvar dobro preštudirali, predno smo se lotili podrobnega agitacijskega in organizacijskega dela. Končno smo sklenili podvzeti akcijo organizirati ves tukajšnji okraj. Vedeli smo tudi, da ako pride človek preje z mošnjo kakor s tolmačenjem in pojasnjevanjem, so uspehi večkrat zelo nepopolni. Ljudstvo je bilo na ta način že mnogokrat prevarano, zato je bilo potrebno med njimi pridobiti v prvi vrsti zaupanje naši organizaciji. V Kansasu je v tem oziru sedaj lažje, kajti to sedaj že vsi lahko spoznajo, kaj je Slovensko republičansko združenje, kako deluje in za kaj deluje. V začetku je bilo treba masi vedno pripovedovati in tolmačiti namene in cilje naše organizacije. Držali smo se stališča, da nam bo vsak prispevek dobro došel, in ko se je organizacija na ta način bolj in bolj utrjevala, so postajali tudi prispevki večji in članstvo je rastlo. Ljudje so prispevali iz pripravljenosti in takih imamo vedno več. Po mnogih krajih je treba še sedaj agitacijo, če se hoče dobiti kake prispevke, ker ljudje, posebno tisti, ki zanemarljivo čitajo listov, še sedaj ne vedo za-

kaj se gre. Prirejali so zborovanja kakor sem že preje omenjal, ljudje so se jih udeleževali in spoznavali namene in potrebo naše organizacije. To je bila za naše razmere iz taktičnega stališča najboljša pot za propagando S. R. Z. Pojdite danes v okrožje naše okrajne organizacije, pa boste spoznali, kako perfektno smo organizirani. Spoznali boste tudi, da je navdušenje tukajšnjih Slovincov za SRZ tolikšno, da ni treba večjega.

Upeljati pa bo treba praktičnejši poslovni sistem za lokalne organizacije, katerega bo morala izdelati konvencija.

Na konferenčnem zborovanju na Broughtonu dne 25. avgusta so bili na zborovalnem prostoru navzoči tudi vsi uradniki alleghenyskega okraja (Allegheny County), kjer so obdržali svoje govore in kjer so se imeli priliko od bližje seznaniti z našim gibanjem in s cilji naše organizacije. Vsakemu izmed njih smo dali iztis lista "Slovenian Review", ki so ga čitali z zanimanjem v hladni senci in se o njem prav lasakavo izražali. V svojih govorih so nas navduševali, naj nadaljujemo z započetim delom in povdarjajo potrebo odpraviti vse cesarje in kraljkatere naj nadomestijo pooblaščenči ljudstev, ki naj izvršujejo zakone, katere bodo sprehajale ljudske zbornice. Njihovi govori niso bili prav nič razveseljivi za jugoslovanske monarhiste. Če ne verjamejo mojemu poročilu, jim lahko preskrbimo dokaze.

Sklenjeno je bilo, da se prihodnja konferenca seja vrši 4. nedeljo v oktobru v Pittsburghu. Pittsburghski rojaki so obljubili preskrbeti zborovalni prostor in druge potrebne stvari. Konferenco bomo zaključili z velikim shodom, na katerega smo povabili kot govornika brata Frank Kržeta.

John Terčelj, tajnik okrajne org. SRZ.

Sheboygan, Wis. — Naš zadnji shod, katerega je sklicala lokalna organizacija SRZ. dne 25. avgusta, je zelo dobro uspel. Udeležba bi bila lahko nekoliko boljša, ako bi se nihče ne bal vročine, ki je silno pritiska omenjeni dan. Nekoliko je bilo krivo tudi to, da smo zborovali v dvorani, katere naši ljudje še niso navajeni. Shod se je izvršil zelo mirno in občinstvo je pazno sledilo govornikovim izjavam. Obširneje je bilo o tem shodu že poročano v eni prejšnjih izdaj tega lista.

Slovenci, za nas, kakor za vse človeštvo, prihajajo odločilni trenotki. Naš namen je pomagati pri borbi svobodo našemu narodu in naša pomoč bo izdatna le, če se vsi zavzamemo za ta boj, ako vsi sodelujemo v borbi za demokracijo. Naše sile je treba trdno organizirati povsod po deželi in tudi v naši naselbini. V nedeljo 8. septembra se vrši seja naše lokalne organizacije SRZ. v dvorani nad Thomasovo lekarno. Zborovanje prične točno ob 3:30 popoldne. Na to zborovanje naj pridejo vsi člani, dobrodošli so pa nam tudi tisti, ki sedaj še niso člani, ki pa simpatizirajo z našim programom. Na seji boste dobili več upogleda v naše gibanje in se aktivno pridružili našemu delu.

Jack Menhardt, tajnik L. Org. SRZ.

Frontenac, Kans. — Slovenci v naši naselbini so večinoma naprednega mišljenja, napram Slovenskemu republičanskemu združenju so pa še nekako nezaupljivi. Ta nezaupljivost je pa popolnoma neumestna, kajti na čelu organizacije so moški, ki se niso sami postavili in ki ne delajo za svojo sebičnost, pač pa so svoje energije in zmožnosti posvetili gibanju, ki je najvažnejše za bodočnost Jugoslovancev. Pri tem delu pa jim moramo pomagati vsi, če hočemo, da se bodo uspehi dosegli, kajti pričakovati, da izvrši vse glavno delo par mož brez pomoči mase, dokazuje nejasno in napačno tolmačenje pojmov nekaterih ozkomislečnih ljudi.

Ta mesec prične zborovati konvencija SRZ, kjer bodo izvolili v izvršni odbor najboljše in najposposnejše moze za nadaljno izvrševanje dela te organizacije. Zato pa proč z dvomi in sumnji in se primimo dela.

Prihodnja seja naše lokalne organizacije SRZ. se vrši tretjo soboto v mesecu v prostorih združenja prodajalne ob 7. zvečer. Pridite na to sejo polnoštevilno. Moje

menenje je, da kdor ni za program SRZ, ta tudi ni za osvoboditev našega naroda.

Neki člankar lista Glas Naroda izjavlja, da, ako bo naš narod kdaj prost, bo svobodo dosegel le s pomočjo oficijelne Srbije. Mar se take izjave strinjajo z izjavami predsednika Wilsona in državnega tajnika Lansinga, ki vedno povdarjajo načelo samoodločevanja za vse narode? Člankar trdi, da ni monarhist, a kljub temu zagovarja krfsko deklaracijo; pristavlja, da je v tej deklaraciji le 13. točka, kateri lahko oporekamo, toda vse druge so dobre. Kaj pa s prvo točko te deklaracije, ki odločno povdarja, da bodoča Jugoslavija monarhija in v točki je jasno in določeno povedano, katere dinastije bo toliko srečna, da bo lahko vladala nad kraljevino "Srba, Hrvata i Slovenaca." Vsakdo, kdor deluje za deklaracijo, ki je skozinskozi monarhistična, je monarhist, pa če to še tako taji.

Niti v sanjah nam ne pride na misel, da bodo Slovenci in drugi z demokratizmom prepojeni Jugoslovani volili za kralja, ako bi se jim dala ta prilika. Toda krfska deklaracija ne govori nikjer o kakem glasovanju o državni formi, kajti monarhija bi bila v takem slučaju v nevarnosti, da propade na referendumu. Zato hočejo zanesti propagando med ljudstvo na način, kot da glasovanja sploh treba ni, ker je narod v velikanski večini za krfsko deklaracijo, ki določa monarhijo.

Slovenci in Jugoslovani v Ameriki! Mi imamo Slovensko republičansko združenje in organiziralo se je tudi Hrvatsko-Srbsko Republičansko Udruženje. Naše mesto je v teh organizacijah, kajti kot demokratije in republikanci je nam nemogoče navduševati se za monarhijo, naj si bo za en ali drugo, kajti monarhije so tisti ostanki prešlih stoletij, ki so vedno povzročale vojne, kratenje pravic ljudstvu, preganjanje ljudi, ki so se borili za ljudske pravice itd. Na monarhije nas ne vežejo prav nikjer lepi spomini in zato se pa mi tudi borimo proti monarhističnim formam držav. Naš boj in naše moči posvetimo interesom demokracije, ne pa zastarelim institucijam monarhizma. Vladaarji naj postanejo enakopravni državljani kot vsakdo drugi in če bodo imeli kakršnekoli zmožnosti, bodo tudi v republiki našli mesta, da jih vgrajijo v svojem in ljudskem interesu. Ako pa so bebeli, in teh je med vladarji in njihovimi familijami jako mnogo, je pa narod vsaj brez skrbi, da ga ne bodo pehali v nesrečne vojne in uganjali druge neumnosti na račun ljudstva. In to je, kar zahteva svetovna demokracija: odprava neodgovornih vladarjev, ki so poleg tega večkrat čisto navadne duševne reve, pa jih mora ljudstvo častiti in ubogati njihove ukaze. Zato pa vsi v Slovensko republičansko združenje, da tudi mi doprinesemo svoj delež v borbi za demokracijo.

Frank Erznöžnik.

VENDETA V ITALJANSKI NASELBINI.

Chicago, Ill. — Vendeta ali krvno maščevanje je v italijanski naselbini zopet zahtevalo žrtve. Prva žrtev je bil Thomas Petrotta, bogat vinski trgovec, ko je šel mimo "ogla mrličev." Prepeljali so ga hitro v bližnjo lekarno, kjer so pronašli, da je težko ranjen.

Dva detektiva in nekateri policajci so se nahajali blizu lekarni, ko so slišali počiti tri strele. Par minut kasneje je prišel po ulici neznanec s samokresom v roki. Detektive Fergus ga je udaril s kopitom svojega samokresa po glavi. "Jaz sem Peter Canale," je viknil neznanec, ko je prišel k zavesti. "Peter Ordilano je ravnokar ustrelil mojega strica in jaz sem ustrelil njega."

Policajci so odvedli Canala v bolnišnico in Petrotta je dejal, da ga ni videl še nikdar v svojem življenju.

"Moj stric mu je podoben in zato sem mislil, da je napadalec ustrelil mojega strica," je rekel Canale. Policajci so odšli z njim v italijansko kolonijo, da identificirajo svojega strica.

Medtem je bil oddan poziv za policijski voz. Ko je voz pridrhal na lice mesta, je našel Peter Ordilano ustreljenega v glavo, sree in čeljusti.

